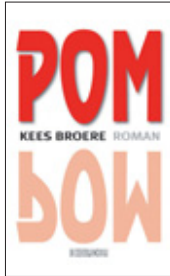

Welkom in het spiegelpaleis (1)

Kees Broere is journalist geweest in Afrika.

FOTO NOS

De omslag van het boek.

Omdat ik de schrijver (nu ruim een jaar) persoonlijk ken en zelfs bevriend met hem ben geraakt, is het niet gemakkelijk om mijn leeservaring hier objectief weer te geven. Ik zal immers nooit weten hoe ik het boek gelezen en ervaren zou hebben en of ik het überhaupt zou hebben gelezen, als ik de schrijver niet had gekend. Het enige wat ik kan doen is mijn bevindingen over mijn leestrip zo oprecht en zorgvuldig mogelijk onder woorden proberen te brengen.

Het is evenwel intrigerend om het boek en de (persoon van de) schrijver op deze manier te trachten te doorgronden. Het verhaal laat zich inderdaad gemakkelijk lezen; de vlotte 'pen' van de journalist verraadt zich.

Pom geeft op een bijzondere manier de 'werkelijkheid' van een ander, 'onbekend' continent en andere, 'onbekende' culturen en menselijke verhoudingen weer. Zowel ontroerende, hartverwarmende tafereels als verschrikkelijke wredeheden doen zich voor. Toch zijn sommige gebeurtenissen en personages hierin vaag en ongreepbaar. Paradoxaal genoeg ontregelt dit wellicht het leestempo; het bijzondere ervaringsgevoel van een strakke spanningsboog zou eerder kunnen lijden. We hebben hier waarschijnlijk te maken met een spanning die, als een traag vallende sluis, de contouren van het echte verhaal geleidelijk onthult.

Wat beoogt de verteller hiermee? Is dit misschien tekenend voor Peter Flinck, voor hoe hij in het leven staat? „Daar ga ik niet over. Het leven is zoals het is, de dingen gaan zoals ze gaan.“

Hij lijkt zo te zien zijn gelog-

Pom is een vlot lezende roman van Kees Broere. De hoofdpersoon is Peter Flinck. Gedurende twintig jaar (1993-2013) bouwt hij een band op met verschillende mensen, die hij - al dan niet vluchtig - op diverse plekken in Nederland/België, maar vooral in Kenia, Afrika waar hij woont, ontmoet. Deze mensen houden hem vaak een spiegel voor. Peter Flinck heeft trekken of raakvlakken gemeen met de schrijver Kees Broere. Autobiografisch? Net als Peter Flinck heeft Kees Broere bijna twintig jaar in Kenia gewoond, al heeft Peter Flinck wel een ander beroep (jurist) dan zijn schepper (journalist) gekozen.

DOOR INI STATIA

laten te ondergaan. Of is hij niet zo raadselachtig als sommige andere personages? Zoals Sophie Mutanga, met wie Peter één nacht het bed deelt en Saida Mohamed, de geheimzinnige dame, die steeds als een femme fatale, in een korte tijdsperiode vóór of vlak na een terroristische aanslag, 'toevallig' in Peters leven opduikt. Peter voelt zich dan ook zeer tot haar aangetrokken. Of zoals de andere, ongreepbare Peter Flinck (een dubbelganger?), de afwezige vader, de schimmige spion, de in het zwart gehulde vrouw, die Peter in het museum gewaarwordt. Of de mysterieuze, gesluierde vrouw op een fotoportret, dan wel een olieverfportret, die op twee aparte locaties in Nairobi hangen: „Aan de muren in het voorste deel hangen grote fotoportretten. Eén ervan was van een jonge, gesluierde vrouw, met roodgelakte nagels. Om haar mond zweemde een droeve glimlach; haar zwarte ogen keken de toeschouwer niet aan.“

Aan de andere kant proef ik weinig hartstocht of andere meeslepende emoties in het verhaal. Je komt niet veel te weten over het innerlijke gevoelsleven van de hoofdpersoon en ervaart hem meestal van buitenaf, met wellicht een enkele uitzondering, wanneer hij bijvoorbeeld op woensdag 27 april 1994 de eerste democratische verkiezingen in Zuid-Afrika gadeslaat en ontroerd raakt door wat een oudere vrouw, die net had gestemd, hem in het orflustert: „Zul je dit nooit vergeten? (...) De tranen liepen Peter over de wangen.“

Nee, Peter is niet iemand die zijn gevoelens gemakkelijk prijsgeeft. Eva, zijn moeder daarentegen, spoort hem telkens aan op een andere manier

met mensen om te gaan: „Jij kunt, zelfs zonder het te willen slordig met mensen en dingen omgaan. Wees daar voorzichtig mee. Peter, als het gaat om je vrienden, als het gaat om mensen die oprecht van je houden.“

Daarom bespeur ik soms ook licht tergende, ambivalente of irriterende trekjes in Peter, die zichzelf relatieveert en 'rijwel onophoudelijk' nuanceert, wanneer hem dat uitkomt. Kortom: hij laat zelf niet het achterste van zijn tong zien. Ontwikkeld hij zich wel? De suggestie wordt in eerste instantie gewekt van niet. Of is dat slechts schijn? Want hoewel het Peter niet aan zelfinzicht ontbreekt, vrees ik dat dit hem alleen leegte zal brengen: „Alsof niet moslima's, maar hijzelf in een sluijer kleed ging. In eendelige wikkels, die als zij laag na laag verdwenen waren, niet meer dan een leegte te zien gaven.“

Ten slotte vindt Peter dat hij zelfs tot liefde niet in staat is:

„Peter nam en nam en nam. Hij gaf niets aan mensen terug.“ En elders: „Ja, zo was het dus. Liefde als overgave. Liefde als moed. Hij was tot liefde niet in staat.“

Niettemin blijft het verhaal intrigeren en lang nawerken. Houdt Peter misschien zichzelf en de lezer voor de gek? Of zet de onbetrouwbare verteller je op een dwaalspoor? Allemaal vragen die zich tijdens het lezen van Pom opdringen.

Raadsels

Opvallend is dat de schrijver nagenoeg alleen de kleuren 'rood' en 'zwart' in beschrijvingen gebruikt. Slechts een enkele keer maakt hij een uitstapje naar andere kleuren: „Op een middag als deze genoot hij vooral van de mensen te midden van het vele groen.“ Als Peter een keer in Mombasa is en op de Indische Oceaan uitkijkt, merkt hij op: „De lucht was blauw. Het water was blauw.“ Daarnaast heeft de

verteller het ook over 'witte' wijn en iets dat 'gelig' is. Of zijn zwart en wit geen kleuren? Dat neemt niet weg dat rood en zwart het meest in het verhaal voorkomen en steeds terugkeren, precies zoals specifieke tinten in sommige kunstwerken in het oog springen. Dit is dan weer interessant en doet vermoeden dat een goed door-dachte structuur aan het verhaal ten grondslag ligt. De hoofdpersoon dwaalt in cirkels rond, krijgt met mysteries te maken, jaagt ze achterna en zet de lezer daarmee wellicht op een verkeerd spoor.

Het zijn zulke kleine, subtiele details, met allerlei intertekstuele verwijzingen, die je prik-

Kees Broere

De auteur woont nu op Curaçao waar deze foto getuige van is. Hier samen op de foto met Ompi Tio, Albert Schoobar en nog vele anderen. Broere is de vierde van links, onder. FOTO FACEBOOK

kelen tot verder lezen; alsof je telkens puzzelstukjes ontdekt, die het raadsel vergroten; een schijnbaar onontwaaibaar klunne, dat op het eind toch tot een verrassende ontknoping leidt.

Het motief van de (gesluierde) vrouw als mysterie (Eva, de oervrouw/moeder „een vrouw, een mysterie om lief te hebben.“) wordt bijvoorbeeld met andere motieven verweven, zoals de zoektocht naar de identiteit van zichzelf en anderen, de echte mensen achter de personages, de dubbelganger(s), de vragen die dierbaren aan de hoofdpersoon stellen, maar waar hij geen antwoord op geeft of weet, of er ontwikkeld op reageert, terwijl hij zelf de ware

identiteit van andere personages (Saida Mohamed) tracht te onttrafen. Zo wemelt het van de paradoxen in dit verhaal.

De vrouwen met wie Peter een 'romance' aangaat of tot wie hij zich aangetrokken voelt, gedragen zich geheimzinnig; ze verschijnen en verdwijnen plotseling. Het is opvallend dat juist zulke vrouwen Peter schijnen aan te trekken, terwijl dezelfde eigenschappen in een man (de ambassade medewerker en spion Ten Vermeeten) hem lijken af te stoten. Alweer: een spiegelbeeld, een paradox.

In deel 2 meer over de thematiek, karakterontwikkeling en metaforen.

Boekpresentatie Bloemhof

Vanavond is er een dubbelinterview in Landhuis Bloemhof met de auteur van het boek 'Pom', Kees Broere (waarover ook afgelopen zaterdag een achtergrondartikel verscheen in het Antiliaans Dagblad) en met Chesley Rach van het boek 'Het wonder van Santa Clara' (zie het Antiliaans Dagblad van gisteren). De boekpresentatie wordt in de vorm van een interview gehouden door Elodie Heloise. Daarnaast hebben de auteurs elk vijf vragen voor elkaar.

Elodie Heloise ontdekte al enkele overeenkomsten: in beide boeken speelt de journalistiek een rol, in beide boeken is de hoofdpersoon in een land waar hij niet 'hoort', er vindt in beide boeken een ramp plaats, in beide gevallen is de hoofdpersoon een man, in beide boeken is er nogal wat drank aan de orde en beide auteurs spelen 'God' maar dan elk anders. De boekpresentatie is vanavond van 19.00 tot 21.00 uur.

Ini Statia is taal- en literatuurspecialist. Ze is op Aruba geboren uit Bonairiaanse ouders en heeft gewoond en gewerkt op alle drie de ABC-elanden. Ze heeft haar universitaire opleiding Nederlands en Literatuur genoten aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ze is ook gespecialiseerd in Papiaments. Statia heeft Nederlands gegeven in het middelbaar onderwijs op Aruba en Curaçao. Daarna werkte zij bij het instituut voor de ontwikkeling van het Papiaments, Fundashon pa Planifikashon di Idioma (FPI).

Op twee locaties in Nairobi hangen een foto- en een olieverfportret van een mysterieuze gesluierde vrouw. De gesluierde vrouw is een motief in het boek.